

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta (HE 91/2020 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Eduskunta-aloite

Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt seuraavan aloitteen:

- Toimenpideoite TPA 58/2020 vp Pia Lohikoski vas Toimenpideoite veroparatiiseja hyödyntävien ja isoja osinkoja maksavien yritysten rajaamisesta jatkossa koronatukien ulkopuolelle

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- teollisuusneuvos Mikko Huuskonen, työ- ja elinkeinoministeriö
- pääjohtaja Timo Laitinen, Valtiokonttori
- ekonomisti Petri Malinen, Suomen Yrittäjät ry
- professori Roope Uusitalo

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- pääekonomisti Ilkka Kaukoranta, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- tutkimusjohtaja Niku Määttänen, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
- Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
- Suomen matkailualan liitto ry
- Suomen Taksiliitto ry
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry
- Music Finland ry
- Messu- ja tapahtumajärjestäjät ry
- Tapahtumateollisuus ry
- Suomalaisten Tivoliien Yhdistys ry
- Veikkausliiga

Valiokunnan mietintö TaVM 14/2020 vp

- PN Turku Oy

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITTEET

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki yritysten määräaikaisesta kustannustuesta.

Esityksen mukaan Suomessa toimiville yrityksille voitaisiin laissa säädetyin edellytyksin myöntää COVID19-pandemian aiheuttamien liiketoiminnan yleisten vaikeuksien helpottamiseksi määräaikaista valtiontukea. Valtiokonttori tekisi tukipäätöksen pääasiassa yritysten hakemusten ja Verohallinnon yritysten liiketaloudellista asemaa koskevien tietojen perusteella.

Esitys liittyy valtion vuoden 2020 neljänteen lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Toimenpideoite TPA 58/2020 vp

Toimenpideoitteessa ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin varmistaakseen, että veroparatiiseja hyödyntävät ja isoja osinkoja maksavat yritykset rajataan tulevien koronatukien ulkopuolelle.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Taloudellinen ympäristö. Koronakriisin ensimmäisten kuukausien aikana talouspolitiikassa on jouduttu reagoimaan nopeasti täysin uudenlaisiin ja nopeasti muuttuviin olosuhteisiin ja siten myös muuttamaan yhteiskunnan toimintatapoja, osin jopa eräitä perusoikeuksia kuten liikkumista ja elinkeinonharjoittamista rajoittavalla tavalla. Valtioneuvosto linjasi neuvottelussaan 13.5.2020, että se tulee laatimaan koronaviruksen ja sen rajoittamistoimien johdosta vaikeuksia kohdanneille yrityksille toimialasta riippumattoman kustannustuen.

Vaikka tällä hetkellä rajoituksia puretaan ja tämän odotetaan mahdollistavan vähittäisen paluun kasvu-uralle, on tuleva kehitys silti epävarmalla pohjalla; jotta kestävä talouskasvu ja työllisyys voisivat vahvistua, politiikkatoimien pitää pystyä vastaamaan onnistuneesti talouden toimijoiden tarpeisiin sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

Vaihtoehtoisten skenaarioiden mukaan talouden supistuminen voi tänä vuonna jäädä 5 prosenttiin tai syventyä jopa 11 prosenttiin riippuen siitä, miten epidemiatilanne Suomessa ja kansainvälisesti etenee ja millä keinoin sitä pyritään hallitsemaan.

Viruksen leviämisen hidastamiseksi liikkumiseen ja taloudelliseen toimintaan asetetut rajoitukset on kohdennettu epidemiologisin perustein. Rajoitusten hyödyt kohdistuvat koko yhteiskun-

Valiokunnan mietintö TaVM 14/2020 vp

taan, kun taas rajoitustoimien johdosta aiheutuvat tappiot lankeavat suoraan niille yksilöille ja elinkeinoille, joihin rajoitukset ovat kohdistuneet. Tämän vuoksi on perusteltua, että rajoitustoimien taloudellisia vaikutuksia lievennetään julkisin varoin; yhteisten varojen käyttämisen oikeutus tukijärjestelmiin on siten huomattavasti laajempi kuin yksinomaan yleiset periaatteet solidarisuudesta, turvaverkoista ja huolenpidosta kansalaisista. Yhteiskunnan kokonaisedun kannalta on myös tärkeää estää laajamittainen, likviditeettikriisistä liikkeelle lähtevä konkurssiaalto.

Talousvaliokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä vähäisin muutoksin, tässä mietinnössä kuvatuin perustein.

Ehdotetun kustannustuen tarkoitus. Kuten talousvaliokunta on todennut jo aiemmankin, majoitus- ja ravintola-alan tukemista ja menetysten hyvittämistä koskeneen lainsäädännön yhteydessä (TaVM 11/2020 vp — HE 67/2020 vp), tässäkin lainsäädännössä ei kysymyksessä ole vahingonkorvauslain (412/1974) tarkoittama vahingonkorvaus eikä se rinnastu myöskään valmiuslain (1552/2011) 19 luvun tarkoittamaan täyden korvauksen periaatteelle perustuvaan sääntelyyn. Nyt käsillä olevassa lainsäädännössä hyvityksen tarkoitus ei ole korvata menetettyä kassavirtaa ja siten saamatta jäänyttä liikevoittoa, vaan hyvittää ja lieventää sitä menetystä, mikä talouden toimijoille on aiheutunut siitä, että viruksen tartuntatilanteen ja sen hillitsemiseksi asetettujen rajoitusten vuoksi elinkeinon harjoittaminen on merkittävästi vaikeutunut eikä toimijoilla ole ollut kohuudella mahdollisuutta sopeuttaa kulurakennettaan poikkeusolojen aikaan soveltuvaksi.

Tukea tarvitsevien ja siitä hyötyvien yritysten tunnistaminen. Esityksen mukaan tukea maksettaisiin yrityksille, joiden liikevaihto on laskenut vähintään 30 prosenttia viime vuoden vertailuajanjaksoon verrattuna — mutta ainoastaan niillä toimialoilla, joilla liikevaihto on kokonaisuudessaan vähentynyt 10 prosenttia tai enemmän. Yritykselle tai muulle liiketoimintaa harjoittavalle yhteisölle korvataan osuus sen kiinteistä kustannuksista. Mitä enemmän liikevaihto on laskenut, sitä suurempi osa kustannuksista korvataan, kuitenkin enintään 70 prosenttia. Hallituksen esitys perustuu pitkälti Vesa Vihriälän johtaman talouspoliittisen strategiatyöryhmän ehdotukseen.

Tuki on tarkoitettu yrityksen kiinteisiin kuluihin ja vaikeasti sopeutettaviin palkkakustannuksiin ja sitä voi hakea, vaikka yritys olisi jo saanut muita ns. koronatukia. Kustannustukea eivät kuitenkaan voi saada yritykset, jotka ovat olleet EU:n valtiontukisääntelyn tarkoittamissa taloudellisissa vaikeuksissa 31.12.2019 tai jotka ovat laiminlyöneet julkisoikeudellisia maksuja koskevia velvoitteitaan tai jotka jo ovat konkurssissa.

Tukea maksetaan yrityksille, joiden vertailukauden (4 kk) liikevaihto on vähintään 20 000 euroa. Tuen alaraja, 2 000 euroa, on perusteltu, koska liian matalalla tuella ei ole merkitystä yritysten selviämisen kannalta. Tuen ylärajan tarkoitus on pienentää tuen kustannuksia julkistaloudelle ja ohjata tukea yrityksille, joilla ei ole mahdollisuutta rahoittaa toimintaansa rahoitus- tai sijoitusmarkkinoiden kautta. Yrityskohtainen 500 000 euron tukikatto puolestaan tarkoittaa, että tuen määrä on liikevaihtoon suhteutettuna yleensä suurin pienillä yrityksillä. Lakiin sisältyvä eri tukien yhteensovittamissäännös (5 §) toimii tukien kokonaismäärää vähentävästi.

Yrityksen käsite olisi sama kuin EU:n kilpailuoikeudessa. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yrityksiä ovat kaikki taloudellista toimintaa harjoittavat yksiköt riippumatta niiden oikeu-

Valiokunnan mietintö TaVM 14/2020 vp

dellisestä muodosta tai rahoitustavasta. Myös voittoa tavoittelemattomat yksiköt, kuten yhdistykset ja säätiöt, sekä luonnolliset henkilöt, voivat harjoittaa taloudellista toimintaa. Jos liiketoiminta on kokonaan tai osittain muuta kuin arvonlisäverollista myyntiä, yritys ilmoittaa tiedon huhtikuun myynnistä ja vertailukuukausien myynnistä hakemuksessa. Jollei yritys sovelle kuukausikohtaista menettelyä arvonlisävero ilmoittamisessaan, sen tulee todentaa liikevaihto muulla tavalla.

Talousvaliokunta toteaa, että kustannustuen tavoitteet nopeasta käyttöönotosta ja mahdollisimman tarkasta kohdistumisesta nimenomaan koronakriisistä johtuvien likviditeettikonkurssien esittämisiksi ovat osin vaikeasti yhteen sovitettavissa: jotta tuki olisi nopeasti maksettavissa, tukihakemusten käsittelyn hallinnointi tulisi olla mahdollisimman pitkälti automatisoitua ja viranomaistietoihin perustuvaa. Jos tavoitellaan mahdollisimman tarkoin kohdistuvaa tukea, tulee hakumenettelyn sisältää mahdollisuus tapauskohtaiseen olosuhteiden arviointiin. Tämä on välttämättä manuaalista työtä ja siten automaattiseen päätöksentekoon verrattuna hidasta. Talousvaliokunta pitää ehdotettua sääntelyratkaisua onnistuneena kompromissina tuen nopean käyttöönoton ja sen oikean kohdentumisen välillä.

Yritysten tukemisen yleiset edellytykset. Talousvaliokunta muistuttaa, että työn tuottavuuden ja elintason nousu perustuu mekanismiin, jossa korkean tuottavuuden yritykset kasvavat ja matalan tuottavuuden yritykset supistavat toimintaansa tai häviävät. Yhteiskunnan kokonaisedun ja julkisten varojen tarkoituksenmukaisen käytön kannalta on parempi huolehtia yritystoiminnan yleisistä edellytyksistä ja tukea tilapäisesti työttömäksi jääviä ihmisiä erilaisten sosiaalisten tukiverkostojen avulla kuin kannatella sellaista yritystoimintaa, joka ei menesty liiketaloudellisin periaattein. Kuluvan vuoden aikana elinkeinonharjoittamisen perusedellytykset ovat kuitenkin olleet — ja tulevat olemaan vielä lähitulevaisuudessakin — sillä tavoin poikkeukselliset, että tästä pääsäännöstä on perusteltua poiketa. Yrityksen tukeminen on poikkeusoloissakin perusteltua vain, jos tuki on samanaikaisesti riittävä mutta myös välttämätön jollekin yhteiskunnallisesti toivotulle lopputulemalle, esimerkiksi työpaikkojen säilymiselle.

Tuki olisi julkisen talouden näkökulmasta epätarkoituksenmukainen, jos yritys menee tuesta huolimatta konkurssiin tai muutoin lopettaa toimintansa. Näin voi käydä, jos yrityksen liiketoiminta ei ole ollut lähtökohtaisesti kannattavaa tai jos virustilanteen johdosta tehdyt rajoitukset tai käyttäytymisen muutokset heikentävät yrityksen toimintaedellytyksiä pitkäkestoisesti. Tuki olisi tarkoitukseton luonnollisesti myös silloin, kun yritys selviäisi kriisistä ilman tukeakin.

Liiketoiminnan riskeihin varautuminen. Talousvaliokunta huomauttaa, että liiketoiminnan riskien toteutumista ei voida pääsääntöisesti siirtää yhteiskunnan kannettavaksi, muutoin kuin viimekätisen sosiaalisen turvaverkon ylläpidon osalta. Voidaan olettaa, että huolellinen elinkeinonharjoittaja järjestää yksityisen vakuuttamisen kautta suojan tyypillisimpiä elinkeinotoimintaansa kohdistuvia riskejä vastaan. Kuluneen kevään aikana on useilla toimialoilla kuitenkin realisoitunut sellainen liiketoiminnan riski, joka on ollut yritysten omista toimista riippumaton ja jota on vaikea vakuuttaa: vakuuttamisen perusperiaate jakaa yksittäinen, satunnainen vahinkotapahtuman kustannus laajemmalle samaan riskiprofiiliin kuuluvan joukon toimijoiden kesken ja yli ajan.

Valiokunnan mietintö TaVM 14/2020 vp

Vakuuttamiselle on tyypillistä myös korvattavien vahinkotapahtumien määrittelemisen etukäteen ja tyhjentävästi, siten ettei vakuutuksella kateta sopimuksentekohetkellä tuntemattomien tekijöiden aiheuttamia menetyksiä. Koronavirusepidemian tapauksessa laajalti leviävän — tai leviämisuhan alla olevan — tartuntataudin vuoksi ennennäkemätön vahinkotapahtuma osui laajaan joukkoon ja samanaikaisesti, mikä merkitsee, etteivät esimerkiksi yleisesti käytössä olevat liiketoiminnan keskeytysvakuutukset kata tätä tilannetta. Kysymys on myös vakuutusyhtiöiden kannalta vaikeasti arvioitavasta riskistä, mikä voi tehdä vakuutustuotteen hinnan niin korkeaksi, ettei sellaista ole mielekästä ottaa, sikäli kun tuotetta ylipäänsä tarjottaisiin.

Valtio voi yleisesti ottaen nostaa hyvinvointia huolehtimalla tällaisten vaikeasti vakuutettavien riskien osittaisesta jakamisesta kaikkien kansalaisten kesken, ja se voi jakaa riskejä jopa nykyisten ja tulevien sukupolvien kesken. Nyt käsillä olevassa lainsäädännössä onkin kysymys perimiltään siitä, että yksittäisen yrittäjän ei tarvitse kantaa yksin riskiä siitä, että kysyntä putoaa äkillisesti ennakoimattoman ja koko yhteiskuntaa vaarantavan uhkatekijän vuoksi. Valtion rooli vaikeasti vakuutettavien riskien uudelleenjakajana voi myös osaltaan lisätä investointeja vähentämällä niihin liittyviä riskejä.

Tuen määrä ja sen kohdentaminen. Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on käyty laajaa keskustelua käsillä olevan lainsäädäntöehdotuksen ja jo aiemmin keväällä käyttöön otettujen tukien tarkoituksenmukaisesta mittakaavasta. On selvää, että kaikkien koronakriisin aiheuttamien tappioiden korvaaminen julkisista varoista ei ole mahdollista, sillä se tulisi kestävämmän kalliiksi.

Se, että tuen perusteena käytetään sekä liikevaihdon vähentymistä että kiinteitä kustannuksia, kohdistaa tuen todennäköisesti varsin oikeaan osuudelle niille yrityksille, jotka ovat kärsineet koronakriisistä kaikkein eniten. Koska tukea maksetaan vain lyhyeltä ajalta ja jo toteutuneiden tapahtumien perusteella, voidaan arvioida, että sillä ei ole kielteisiä kannustinvaikutuksia.

Talousvaliokunta katsoo, että on perusteltua kohdistaa suorat tuet nimenomaan pienille yrityksille; niiden omistus on usein hyvin keskittynyttä, minkä vuoksi niiden omistajat eivät välttämättä pysty hajauttamaan riskejä esimerkiksi eri toimialojen kesken. Pienille yrityksille ei myöskään ole käytännöllistä tai järkevää ohjata oman pääoman ehtoista rahoitusta, eikä niiden ole myöskään helppoa saada sitä yksityisiltä sijoittajilta; omistajayrittäjien omistuksen liudentuminen vähentäisi todennäköisesti yrittäjän kannustimia ponnistella menestyksen saavuttamiseksi.

Kriisin pitkittyminen tai tartunta-aaltojen palaaminen. Talousvaliokunta katsoo, että ehdotettu kustannustuki on omiaan edesauttamaan talouden elpymistä epidemian jälkeen ehkäisemällä konkurssseja ja vähentämällä yritysten velkaantumista. Kustannustuki hajauttaa epidemian aiheuttamia tappioita yhteiskunnassa. Valiokunta muistuttaa, että aivan kaikkien koronakriisin aiheuttamien konkurssien välttäminen ei ole kuitenkaan mahdollista, mutta ei myöskään tarkoituksenmukaista: vähäinen konkurssien lisääntyminen ei välttämättä aiheuta suuria ongelmia koko talouden kannalta. Talousvaliokunta katsoo myös, että liian pitkäaikainen tai antelias tuki saattaisi vähentää kannustimia liiketoiminnan uusiutumiseen.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on osin esitetty ristiriitaisiakin käsityksiä nyt ehdotetun tuen tarkoituksenmukaisuudesta, erityisesti sen ajoittumisen ja kannustavuuden suhteen. Talous-

Valiokunnan mietintö TaVM 14/2020 vp

valiokunta muistuttaa, että ehdotettu kustannustuki on valmisteltu poikkeuksellisista lähtökohdista. Suomen lainsäädännössä tai viranomaisten keinovalikoimassa ei ollut mitään näihin olosuhteisiin soveltuvaa valmista tai samankaltaista tukimuotoa, jota olisi voitu soveltaa sellaiseen tai muutettuna. Kustannustuki on valmisteltu varsin nopealla aikataululla tilanteessa, jossa toimintaympäristö viranomaisrajoituksineen muuttui nopesti ja osin vaikeasti ennakoitavasti. Kansainvälisiä vertailukohtia on ollut vaikeaa löytää valtioiden erilaisten lähestymistapojen vuoksi. Myös eri maiden julkistalouksien valmiudet tukea menetyksiä kokeneita yrityksiä ovat olleet hyvin erilaiset eri puolilla maailmaa. On selvää, että mikäli talouden kriisi pitkittyy esimerkiksi uusien tartunta-aaltojen myötä, on elinkeinotoiminnan mahdollistaminen järjestettävä eri tavoin kuin kuluneen kevään aikana. Tällöin tulee kiinnittää huomiota erityisesti tuen kannustavuuteen ja työllistäviin elementteihin.

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee kustannustukea täydentävän tuen yleisen kustannustuen kanssa yhtäläisellä kriteeristöllä maatalouden alkutuotannolle, kalataloudelle ja maatalayhtymätoiminnalle sekä maataloustuotteiden jalostusta harjoittaville 1—9 henkilön mikroyrityksille, siten ettei se viivästyä kustannustuen toimeenpanoa ja että näille aloille jo kohdennetut tuet huomioidaan. Talousvaliokunta ehdottaa tähän liittyvän lausuman hyväksymistä.

Kokoontumisrajoitusten ja maan rajojen sulkemisen seurauksena joidenkin alojen toiminta on käytännössä joko estetty kokonaan tai toimintaa on merkittävästi rajoitettu. Talousvaliokunta kehottaa valmistelemaan kustannustuen sisään kriteeristön, jossa näiden alojen erityispiirteet otetaan huomioon.

Talousvaliokunta huomauttaa, että ns. luovan tuhon seurauksena häviävien yritysten omistajien palaaminen aktiivisiksi talouden toimijoiksi mahdollisten konkurssimenettelyjen jälkeen on paljolti riippuvainen myös siitä, minkälaisin menettelyin ja kuinka pitkällä viiveellä liiketoimintansa epäonnistunut yrittäjä pääsee aloittamaan uutta liiketoimintaa.

Toimenpidealoite. Talousvaliokunta on arvioinut aloitteessa TPA 58/2020 vp ehdotettuja toimenpiteitä ja toteaa käsillä olevan hallituksen esityksen toteuttavan aloitteessa kuvattuja tavoitteita tarkoituksenmukaisemmalla tavalla kuin mitä aloitteessa on esitetty. Hallituksen esitys toteuttaa tavoitteita rajata tukien ulkopuolelle sekä veroparatiiseja hyödyntävät (6 ja 10 §:t) ja isoja osinkoja maksavat (11 §) yritykset. Valiokunta ehdottaa toimenpidealoitteen hylkäämistä.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

2 §. Kustannustuen myöntämisen yleiset edellytykset. Pykälän mukaan tukikelpoisuus ja tuen suuruus määriteltäisiin kaksivaiheisessa menettelyssä. 1 momentin mukaisesti ensimmäisessä vaiheessa selvitetään, mitkä toimialat ovat kärsineet koronakriisissä eniten. Rajaksi esitetään 10 prosentin toimialakohtaista liikevaihdon laskua. Näiden toimialojen sisällä taas yritykset, joiden liikevaihto on laskenut 30 prosenttia tai enemmän, olisivat tuen piirissä. Toimialojen tilanne arvioidaan huhtikuun liikevaihtokehityksen pohjalta verraten sitä toimialan viime vuoden maaliskuun keskimääräiseen kuukausiliikevaihtoon. Tukikelpoiset toimialat määriteltäisiin valtioneuvoston asetuksessa. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että tätä lainkohtaa täytäntöönpanevas-

Valiokunnan mietintö TaVM 14/2020 vp

sa valtioneuvoston asetuksessa huomioidaan toimialojen luokittelut riittävällä tarkkuudella, tarvittaessa 5-numeroiselle tasolle saakka.

Talousvaliokunta ehdottaa, että 1 momentin 4 kohtaan tehdään tekninen muutos. Kohdan sana ”ylittää” korvataan sanoilla ”on vähintään”, jotta tasan 2 000 euron suuruiset tuet saadaan maksatuksen piiriin.

Pykälän 2 momentti antaa Valtiokonttorille valtuuden poiketa 1 momentin 1 kohdan mukaisesta toimialarajoituksesta erittäin painavista syistä. Olennaista tämän harkinnanvaraa luovan säännöksen tulkinnassa on, että edellytyksenä pidetään julkisoikeudellista rajoitusta tai kirjallista määräystä, jonka johdosta elinkeinon harjoittaminen on vaikeutunut ja rajoitus on kohdannut tukea hakevaa yritystä esimerkiksi alueellisten tai muiden vastaavien useita yrityksiä koskevien syiden vuoksi raskaammin kuin muita toimialan yrityksiä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 91/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hylkää toimenpidealoitteen TPA 58/2020 vp.

Eduskunta hyväksyy yhden lausuman. (Valiokunnan lausumaehdotus)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

yritysten määräaikaisesta kustannustuesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään sellaisesta Suomessa toimiville yrityksille COVID19-pandemian aiheuttamasta liiketoiminnan yleisten vaikeuksien helpottamiseksi myönnettävästä määräaikaista valtiontuesta, jonka Euroopan komissio on erillisen ilmoituksen perusteella hyväksynyt sisämarkkinoille soveltuvaksi (*kustannustuki*).

Valiokunnan mietintö TaVM 14/2020 vp

Lakia ei sovelleta maatalouden alkutuotannon, kalatalouden sekä vesiviljelyalan yritystoimintaan. Lakia sovelletaan kuitenkin sellaiseen maataloustuotteiden jalostuksen ja kaupan pitämisen alalla toimiville yrityksille myönnettävään tukeen, jota ei siirretä osittain tai kokonaan alkutuottajille ja jonka määrää ei vahvisteta alkutuottajilta ostettujen tuotteiden tai asianomaisten yritysten markkinoille saattamien tuotteiden hinnan tai määrän perusteella.

Kustannustukeen ja Valtiokonttorin toimintaan sovelletaan lisäksi valtionavustuslakia (688/2001).

2 §

Kustannustuen myöntämisen yleiset edellytykset

Valtiokonttori voi myöntää yritykselle hakemuksesta kustannustukea 1 päivän huhtikuuta ja 31 päivän toukokuuta 2020 väliseltä ajalta (*tukikausi*), jos:

- 1) yrityksen päätoimiala 1 päivänä huhtikuuta 2020 kuuluu tuen piiriin;
- 2) yrityksen huhtikuun tai tukikauden keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto on yli 30 prosenttia pienempi kuin vertailuajankohdan keskimääräinen liikevaihto;
- 3) yrityksen vertailuajankohdan liikevaihto on ollut vähintään 20 000 euroa;
- 4) yrityksen 5 §:n mukainen kustannustuki on vähintään 2 000 euroa ja
- 5) yritystä ei koske mikään 6 §:ssä säädetyistä kustannustuen myöntämisen esteistä.

Valtiokonttori voi yrityksen osoittamista erityisen painavista, COVID19-pandemiaan liittyvistä syistä poiketa 1 momentin 1 kohdasta.

3 §

Kustannustuen piiriin kuuluvat toimialat

Kustannustuen piiriin kuuluvat ne toimialat, joiden huhtikuun 2020 liikevaihto on vähintään 10 prosenttia pienempi kuin vertailuajankohdan keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto. Vertailuajankohdalla tarkoitetaan ajanjaksoa 1 päivästä maaliskuuta 30 päivään kesäkuuta 2019.

Valtioneuvoston asetuksella nimetään toimialat, jotka 1 momentin mukaan kuuluvat tuen piiriin.

4 §

Kustannustuen määräytymisperusteet

Yritykselle voidaan myöntää kustannustuki tukikaudelta 5 §:ssä säädetyin kaavan mukaisesti seuraavien tekijöiden perusteella:

- 1) yrityksen huhtikuun liikevaihto tai kuukausikohtainen liikevaihto keskimäärin tukikaudelta yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten tai näiden puuttuessa oman ilmoituksen mukaan (*tukikauden liikevaihto*);
- 2) yrityksen kuukausikohtainen liikevaihto keskimäärin 1 päivästä maaliskuuta 30 päivään kesäkuuta 2019 yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan tai näiden puuttuessa oman ilmoituksen mukaan (*vertailuajankohdan liikevaihto*);

Valiokunnan mietintö TaVM 14/2020 vp

3) tukikaudelta maksetut yrityksen työntekijöiden palkkauskulut tulorekisterin tietojen mukaan (*tukikauden palkkauskulut*);

4) yrityksen ilmoittamat tukikauden kiinteät kulut (*tukikauden kiinteät kustannukset*), joihin luetaan vuokrat ja muut kulut omassa käytössä olevasta kiinteistö-omaisuudesta, laite- ja esinevuokrat, käyttöoikeuskorvaukset sekä lisenssimaksut;

5) yritykselle myönnettyt muut Euroopan komission päätöksen (SA.56995(2020/N)) mukaiset tuet ja COVID19-pandemiaan liittyvät vakuutuskorvaukset.

Jos yritys on aloittanut toimintansa 1 päivänä maaliskuuta 2019 tai myöhemmin, vertailuajankohdan liikevaihtona pidetään yrityksen kuukausikohtaista liikevaihtoa keskimäärin 1 päivästä tammikuuta 29 päivään helmikuuta 2020 yrityksen tekemien arvonlisäilmoitusten mukaan.

5 §

Kustannustuen määrä

Kustannustukea myönnettäessä tuen määrä lasketaan tukikaudelta siten, että tämän pykälän 2 momentissa säädetyn laskelman osoittamasta määrästä vähennetään 3 momentissa säädetyllä tavalla muut yrityksen saamat, COVID19-pandemian vaikutusten lieventämiseen tarkoitetut tuet. Myönnettävä kustannustuki voi kuitenkin olla enintään 500 000 euroa yritystä kohti. Korvaukseen oikeuttavat kiinteät kustannukset eivät saa ylittää kuukausitasolla puolta yrityksen vertailukuukausien keskimääräisestä liikevaihdosta.

Kustannustuen määrä ennen 3 momentissa tehtäviä vähennyksiä lasketaan seuraavalla kaavalla, jossa liikevaihto tarkoittaa kyseisen ajankohdan keskimääräistä kuukausikohtaista liikevaihtoa:

$$\text{määrä} = \left(\frac{\text{vertailuajankohdan liikevaihto} - \text{tukikauden liikevaihto}}{\text{vertailuajankohdan liikevaihto}} - 0,3 \right) \times (\text{tukikauden kiinteät kustannukset} + \text{tukikauden palkkauskulut})$$

Kustannustukea myönnettäessä otetaan 2 momentin perusteella määräytyvästä määrästä vähennyksenä huomioon:

1) kunnan 1 päivän huhtikuuta 2020 jälkeen myöntämä yksinyrittäjätuki ja muu COVID19-pandemian vaikutuksia lieventämään tarkoitettu tuki;

2) Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 7 päivästä huhtikuuta 31 päivään joulukuuta 2020 myöntämästä, COVID19-pandemian aiheuttamasta markkina- ja tuotantohäiriötilanteen tilanneanalyysiin ja kehittämistoimenpiteisiin tarkoitettua tuesta 70 prosenttia;

3) Business Finlandin 19 päivästä maaliskuuta 31 päivään joulukuuta 2020 myöntämästä, COVID19-pandemian aiheuttamasta markkina- ja tuotantohäiriötilanteen esiselvityksiin ja kehittämistoimenpiteisiin tarkoitettua tuesta 70 prosenttia;

4) ravitsemisyriyten uudelleentyöllistämisen tukemisesta ja toiminnan rajoitusten hyvittämisestä annetun lain (403/2020) mukaan myönnetty tuki, sekä

5) muu kuin 1—4 kohdassa tarkoitettu COVID19-pandemian vaikutuksia lieventämään säädetty, valtion talousarviossa osoitettu tuki ja COVID19-pandemiaan liittyvä vakuutuskorvaus.

Valiokunnan mietintö TaVM 14/2020 vp

6 §

Kustannustuen myöntämisen esteet

Kustannustukea ei myönnetä yritykselle, joka on ollut 31 päivänä joulukuuta 2019 tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 651/2014 2 artiklan 18 kohdassa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys.

Kustannustukea ei myönnetä myöskään, jos:

- 1) yritys ei ole merkittynä ennakkoperintälain (1118/1996) 25 §:ssä tarkoitettuun ennakkoperintärekisteriin;
- 2) yritys on laiminlyönyt verotusta koskevan ilmoittamisvelvollisuuden;
- 3) yrityksellä on verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) 3 aluvussa tarkoitettuun verovelkarekisteriin merkityjä verovelkatietoja;
- 4) yrityksellä on maksamattomia veroja perittävänä ulosotossa; tai
- 5) yritys on asetettu konkurssiin tai sitä koskeva konkurssiin asettamista koskeva asia on viireillä tuomioistuimessa.

7 §

Kustannustuen hakeminen

Hakemus tuen saamiseksi tulee tehdä Valtiokonttorille viimeistään 31 päivänä elokuuta 2020.

Yrityksen on hakemuksessaan annettava tuen myöntämiseksi ja maksamiseksi välttämättömät tiedot ja selvitykset kultakin tukikaudelta. Yrityksen on esitettävä hakemuksessaan tuen käsittelemiseksi riittävät tiedot:

- 1) tuen myöntämisen edellyttämistä kustannuksista;
- 2) jo myönnettyistä valtion tuista;
- 3) mahdollisista korvauksista, jotka perustuvat yksityisiin vakuutuksiin, sekä siitä, että sillä ei ole 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuja taloudellisia vaikeuksia.

8 §

Hakemuksen käsittely ja päätöksenteko

Valtiokonttori antaa ratkaisun hakemukseen ensisijaisesti hakemuksessa ilmoitettujen ja muilta viranomaisilta saamiensa tietojen perusteella. Valtiokonttori valvoo 1 pykälässä tarkoitettun Euroopan komission päätöksen mukaisen tuen yrityskohtaista enimmäismäärää.

9 §

Muutoksenhaku

Päätökseen kustannustuesta saa hakea oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaisessa (434/2003). Päätös saadaan panna täytäntöön oikaisuvaatimuksesta huolimatta.

Valiokunnan mietintö TaVM 14/2020 vp

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

10 §

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen viranomaisten kesken

Valtiokonttorilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muilta viranomaisilta tukihakemusten käsittelemiseksi ja tarkastamiseksi välttämättömiä tietoja valtionavustuslain 31 § nojalla.

Lisäksi Verohallinto luovuttaa Valtiokonttorille salassapitosäännösten estämättä tuen kohteena olevien yrityksen tunnistetiedot ja Verohallinnon tiedossa olevat yritysten tilinumerot sekä seuraavat tuen myöntämiseksi, maksamiseksi ja valvomiseksi tarpeelliset tiedot:

- 1) yrityksen arvonlisäverotustaan varten ilmoittama myynti;
- 2) yrityksen ilmoittamat palkkatiedot;
- 3) verotusta koskevan ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönnit;
- 4) Verohallinnon ylläpitämässä ennakkoperintärekisterissä olevat merkinnät;
- 5) tiedot Verohallinnon ylläpitämästä verovelkarekisteristä;
- 6) verovelka, joka on lähetetty perittäväksi ulosottoimin;
sekä
- 7) muut kuin 1—6 kohdassa tarkoitetut tuen myöntämiseksi, maksamiseksi ja valvomiseksi välttämättömät tiedot.

11 §

Kustannustuen määrään perustuva rajoitus varojenjaolle

Yritykselle tämän lain nojalla myönnetyn tuen määrä vähentää päätyvältä tilikaudelta laadittavassa tilinpäätöksessä varojenjakoon käytettävissä olevaa vapaata omaa pääomaa, jollei yritys palauta saamaansa tukea valtiolle ennen tilinpäätöksen vahvistamista.

12 §

Viranomaistehtävät

Valtiokonttori myöntää ja maksaa hakemuksen perusteella kustannustuen sekä vastaa kustannustuen takaisinperinnästä.

Työ- ja elinkeinoministeriö sekä valtiovarainministeriö arvioivat kustannustuen vaikutukset ja mahdolliset muutostarpeet välittömästi, kun riittävä tietopohja tuen vaikutuksista on saatavissa.

13 §

Avustusrikokset

Avustusrikoksista säädetään rikoslain (39/1889) 29 luvun 5—7, 7 a ja 8 §:ssä.

Valiokunnan mietintö TaVM 14/2020 vp

14 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2020 asti.

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee kustannustukea täydentävän tuen yleisen kustannustuen kanssa yhtäläisellä kriteeristöllä maatalouden alkutuotannolle, kalataloudelle ja maatilakyläkentäiselle yritystoiminnalle sekä maataloustuotteiden jalostusta harjoittaville 1—9 henkilön mikroyrityksille, siten ettei se viivästytä kustannustuen toimeenpanoa ja että näille aloille jo kohdennetut tuet huomioidaan.

Helsingissä 16.6.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juhana Vartiainen kok
varapuheenjohtaja Arto Pirttilahti kesk
jäsen Atte Harjanne vihr
jäsen Mari Holopainen vihr
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Eeva Kalli kesk
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Riitta Mäkinen sd
jäsen Matias Mäkyne sd
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Joakim Strand r
jäsen Hussein al-Tae sd
jäsen Veikko Vallin ps
jäsen Tuula Väätäinen sd
jäsen Johannes Yrttiaho vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller

Valiokunnan mietintö TaVM 14/2020 vp
Vastalause

VASTALAUSE

Perustelut

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta on pääasiallisesti tervetullut ja kauan odotettu. Kustannustuen myöntämisen yleisinä edellytyksinä esityksessä mainitaan muun muassa, että liikevaihdon tulisi olla maaliskuu—kesäkuun 2019, eli neljän kuukauden aikana vähintään 20 000 euroa. Tämä vastaisi vuositasolla liikevaihdon 60 000 euron alarajaa. Näin korkea edellytys rajaisi merkittävän osan yhden ja kahden hengen yrityksistä tuen ulkopuolelle.

Pienimmillä yrityksillä ei ole käytettävissä taloudellisia puskureita liiketoiminnan merkittävän romahduksen varalta. Yhdenvertaisuusperiaatteen mukaisesti ei ole kestäviä perusteluita, miksi pienemmät yritykset rajattaisiin tuen ulkopuolelle — ellei ajatuksena ole, että aiemmin yksinyrittäjille suunnattu pieni tuki sekä mahdollisuus hakea työttömyyskorvausta olisi katsottava riittäväksi korvaukseksi. Perussuomalaisten mielestä kustannustuen myöntämiseen edellytettyä maaliskuu—kesäkuun liikevaihtorajaa pitäisi madaltaa 20 000 eurosta 15 000 euroon.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 2 § muutettuna seuraavasti:

Vastalauseen muutosehdotus

2 §

Kustannustuen myöntämisen yleiset edellytykset

Valtiokonttori voi myöntää yritykselle hakemuksesta kustannustukea 1 päivän huhtikuuta ja 31 päivän toukokuuta 2020 väliseltä ajalta (tukikausi), jos: 1) yrityksen päätoimiala 1 päivänä huhtikuuta 2020 kuuluu tuen piiriin; 2) yrityksen huhtikuun tai tukikauden keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto on yli 30 prosenttia pienempi kuin vertailuajankohdan keskimääräinen liikevaihto; 3) yrityksen vertailuajankohdan liikevaihto on ollut vähintään 15 000 euroa; 4) yrityksen 5 §:n mukainen kustannustuki ylittää 2 000 euroa ja 5) yritystä ei koske mikään 6 §:ssä säädetyistä kustannustuen myöntämisen esteistä.

Valtiokonttori voi yrityksen osoittamista erityisen painavista, COVID19-pandemiaan liittyvistä syistä poiketa 1 momentin 1 kohdasta.

**Valiokunnan mietintö TaVM 14/2020 vp
Vastalause**

Helsingissä 16.6.2020

Veikko Vallin ps
Minna Reijonen ps